

Magdalena Kinga Stawicka

ZMIANA SYTUACJI GOSPODARCZEJ NOWYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ

1 maja 2004 r. po wieloletnim okresie przygotowań dziesięć¹ nowych krajów europejskich stało się pełnoprawnymi członkami gospodarczo-politycznego związku, jakim jest Unia Europejska. Aby przystąpić do tego ugrupowania, musiały one spełnić wiele kryteriów związanych z przeprowadzeniem zmian w samych systemach gospodarczych, tak aby dostosować się do wymogów unijnych. Zabieg ten jest procesem długotrwałym, a jego celem jest doprowadzenie do podobnego stadium rozwoju wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej. Jednak nie istnieje żaden wzorzec, do którego mogą odnosić się kraje zrzeszone w tym ugrupowaniu, zatem zmiany przeprowadzane w poszczególnych krajach są zmianami związanymi z tendencjami występującymi aktualnie na rynkach światowych. Poza tym każdy nowy kraj dostosowujący się do pozostałych członków Unii Europejskiej ma inne uwarunkowania historyczne, ekonomiczne czy geograficzne, stąd też zmiany w nim przeprowadzone mają za każdym razem inny charakter i nie jest możliwe standaryzowanie ich bądź wykorzystywanie w całości doświadczeń krajów, które we wspólnocie już funkcjonują.

Celem artykułu jest porównanie nowych krajów Unii Europejskiej pod względem mierników makroekonomicznych oraz przebadanie zmienności tych wskaźników ze względu na wejście do Unii Europejskiej. Celowo z artykułu wykluczono dwa nowe kraje członkowskie: Bułgarię oraz Rumunię, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2007 r., ponieważ w przypadku tych państw udział w ugrupowaniu jest zbyt krótki, by można było coś powiedzieć na temat wpływu polityki unijnej na zmianę ich sytuacji gospodarczej.

W badaniu wykorzystano następujące wskaźniki:

- Wskaźnik dynamiki wzrostu produktu krajowego brutto (w %) jako miernik informujący o wystąpieniu, bądź nie, wzrostu gospodarczego w danym kraju. Wykaże on, który z nowych krajów jest najbliższym zniwelowania dysproporcji rozwojowych między tym państwem a tzw. starą piętnastką Unii Europejskiej;

¹ Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry.

- Produkt krajowy brutto *per capita*;
- Stopa bezrobocia – wysoka stopa bezrobocia jest przeszkodą w osiągnięciu rozwoju gospodarczego;
- Stopa inflacji – jedno z kryteriów konwergencji realizowane przez właściwą politykę monetarną, związane z utrzymywaniem niskiego poziomu cen w gospodarce;
- Deficyt budżetowy – drugie kryterium zbieżności związane z polityką fiskalną, która winna prowadzić do niskiego procentowego udziału deficytu budżetowego w produkcie krajowym brutto;
- Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych – wysoka wartość jest charakterystyczna dla krajów otwartych i konkurencyjnych na arenie międzynarodowej;
- Innowacyjność gospodarki – stopień wdrażania gospodarki opartej na wiedzy;
- Struktura gospodarki – wzrost znaczenia usług w tworzeniu PKB.

Analiza dynamiki wzrostu produktu krajowego brutto pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy w danym kraju wystąpił wzrost gospodarczy w badanym okresie. Tabela 1 przedstawia dane dotyczące wzrostu gospodarczego: dziewięć lat przed wejściem krajów do Unii Europejskiej, w roku wejścia do ugrupowania w kolejnych latach funkcjonowania w UE oraz prognozy co do jego wzrostu oraz spadku w latach 2007 oraz 2008. Podsumowując, można zaobserwować pewną prawidłowość, a mianowicie, iż średnia dotychczasowych krajów unijnych jest w badanym okresie dużo niższa niż dziesięciu nowych krajów członkowskich. Jest to oczywiście bardzo korzystne, ponieważ daje nadzieję na szybsze zmniejszenie dystansu pomiędzy krajami mniej rozwiniętymi a krajami Europy Zachodniej uznanymi za bardziej rozwinięte.

Tabela 1. Wzrost gospodarczy w dziesięciu nowych krajach Unii Europejskiej w latach 1995, 2000 oraz 2004-2008 (w %)

Kraj	Wzrost PKB (w %)					Prognoza wzrostu PKB (w %)	
	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Średnia dla UE-15	2,6	3,8	2,3	1,6	2,8	2,7	2,5
Cypr	2,3	5,0	4,2	3,9	3,8	3,8	3,9
Czechy	-0,7	3,6	4,2	6,1	6,1	4,9	4,9
Estonia	11,1	10,8	8,1	10,5	11,4	8,7	8,2
Litwa	8,5	4,1	7,3	7,6	7,5	7,3	6,3
Łotwa	8,4	6,9	8,7	10,6	11,9	9,6	7,9
Malta	b.d.	b.d.	0,1	3,3	3,3	3,0	2,8
Polska	7,1	4,2	5,3	3,5	5,8	6,1	5,5
Słowacja	5,7	0,7	5,4	6,0	8,3	8,5	6,5
Słowenia	4,8	2,1	8,5	4,1	7,7	6,7	6,3
Węgry	4,6	5,2	4,8	4,1	3,9	2,4	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EUROSTAT-u.

W latach 1995 i 2000 na całym obszarze unijnym krajem najszybciej rozwijającym się była Irlandia, która osiągała wzrost gospodarczy powyżej 10%. Najniższy wskaźnik wzrostu gospodarczego w roku 1995 i w roku 2000 osiągnęły Niemcy i Austria – zaledwie 1,8% w roku pierwszym oraz po 3,2% w roku drugim. W roku 2004, kiedy to Unia Europejska powiększyła się o dziesięć nowych krajów członkowskich, liderem okazała się Łotwa – 8,7%, a z krajów „starej piętnastki” – Grecja (4,7%).

W roku 1995 siedem krajów, które dołączyły w 2004 r. do Unii Europejskiej, osiągało wyższy poziom wzrostu gospodarczego niż średnia dla całej ówczesnej Unii Europejskiej. W roku 2000 było ich sześć, w 2004 – aż dziewięć, a już w 2005 i 2006 były to wszystkie nowe kraje członkowskie. Według prognozy przygotowanej przez EUROSTAT na lata 2007 i 2008, jedynie gospodarka węgierska będzie osiągała wzrost PKB poniżej średniej unijnej.

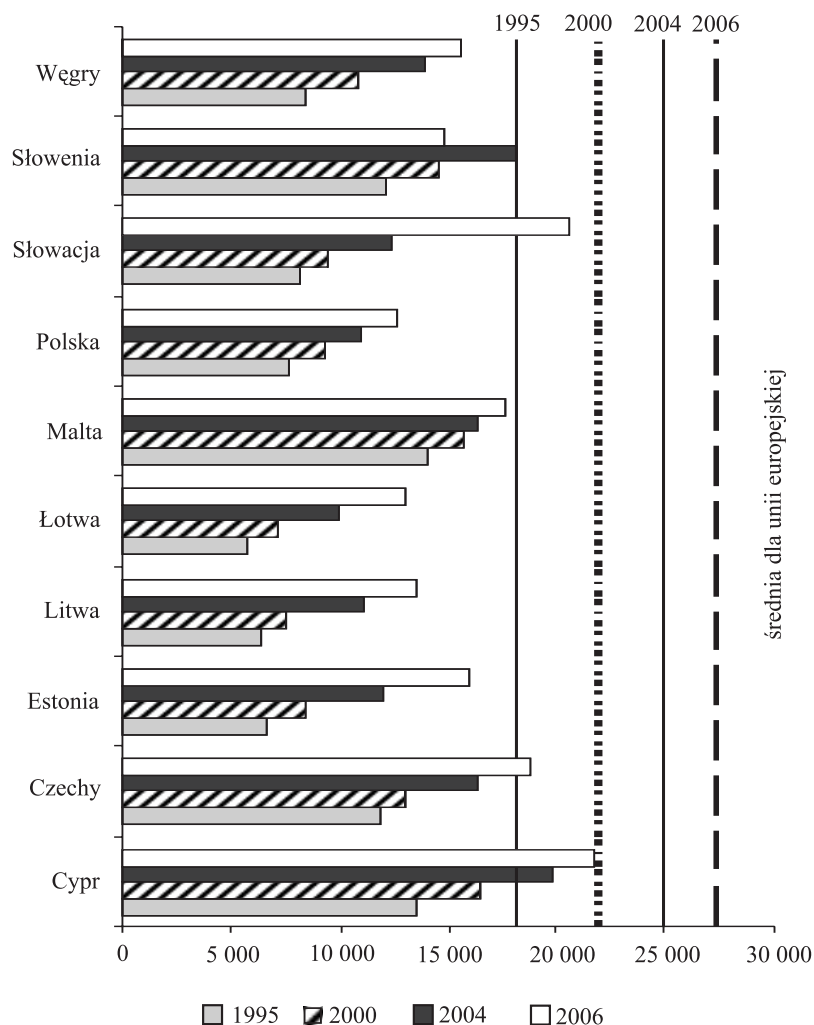
W przypadku kryterium wzrostu gospodarczego dążyć powinno się do tego, aby wzrost ten utrzymywał się na stałym poziomie. Z nowych krajów członkowskich jedynie na Cyprze oraz na Litwie można zaobserwować względną stałość we wzroście PKB. W pozostałych krajach odnotowano w okresie od 2004 do 2006 r. zmienność w postaci silnych wzrostów, ale również znacznych spadków jego wartości.

Drugim miernikiem makroekonomicznym użytym w badaniu jest produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca, który pozwala określić, jaki dystans gospodarczy dzieli nowe kraje członkowskie względem siebie oraz względem starych krajów unijnych.

Poziom PKB *per capita* w ciągu badanego okresu w nowych państwach był zdecydowanie niższy od średniej „starych” krajów członkowskich. W przypadku tego miernika widać zatem doskonale różnice pod względem rozwoju gospodarczego pomiędzy nowymi i starymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. W okresie od 1995 do 2000 r. PKB *per capita* dla 15 krajów unijnych wzrósł o 16%, w okresie od roku 2000 do 2004 o 8%, a w ciągu następnych trzech lat o 7,3%. Tempo wzrostu PKB *per capita* dla nowych krajów członkowskich nie jest tak duże, co powoduje, iż kraje te nie mogą zrównać swojej wartości PKB *per capita* ze średnią unijną.

Jak można wywnioskować z wykresu przedstawionego na rys. 1, w omawianym okresie żaden kraj nie osiągnął wartości PKB *per capita* równej bądź większej od średniej obliczonej dla 15 krajów członkowskich Unii Europejskiej. W roku 1995 największą wartość PKB *per capita* miała Malta, a w latach kolejnych Cypr. Warto podkreślić, iż w 2006 najniższą wartość tego miernika odnotowała Polska (12.600 dolarów). Dla porównania najlepszy kraj pod względem PKB na 1 mieszkańca w Unii Europejskiej, czyli Luksemburg, osiągnął w tym roku wartość 63 200 dolarów, czyli ponad 5 razy większą od gospodarki polskiej.

Od momentu przystąpienia do Unii Europejskiej do roku 2006 włącznie wszystkie nowe kraje członkowskie odnotowują coroczny wzrost PKB *per capita*. Najszybszy przyrost w omawianym okresie można zaobserwować na Łotwie, w kolejnych latach: 10, 15 i 15%, natomiast najwolniejszy na Cyprze – 7, 5 oraz 4%.

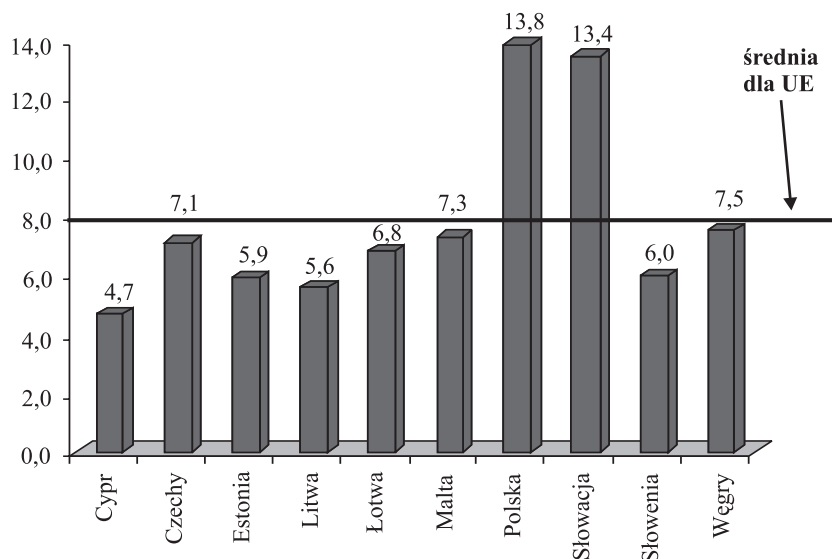
Rys. 1. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca dla dziesięciu nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej w latach 1995, 2000, 2004 oraz 2006 (w mln dolarów)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EUROSTAT-u.

Kolejnym wskaźnikiem, który warto przeanalizować, jest stopa bezrobocia. Należy wspomnieć, iż chęć obniżenia stopy bezrobocia była główną przesłanką ekonomiczną utworzenia Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej w 1957 r., która została przekształcona w dzisiejszą Unię Europejską. W roku 2006 średnia stopa bezrobocia dla wszystkich krajów unijnych wynosiła 7,9%. Polska oraz Słowacja były w tym okresie jedynymi krajami, których omawiana wartość była liczbą dwucyfrową. Najniższa wartość odnotowana została w Danii – zaledwie 3,9%. Dla całej Unii

Europejskiej w ciągu 10 lat (1995-2005) stopa bezrobocia mierzona liczbą bezrobotnych w stosunku do osób pracujących spadła z 10,5 do 8,7%, a w roku 2006 do 7,9%.

Średnia stopa bezrobocia dla nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej wyniosła w roku 2004 10,1%, w roku 2005 – 9,3%, a w 2006 roku – 7,8%. Dla głębszego zobrazowania tego, iż wysoka stopa bezrobocia jest dużym problemem dla gospodarki zarówno polskiej, jak i słowackiej, należy zauważyć, iż w roku przystąpienia do Unii Europejskiej cztery z dziesięciu badanych krajów miały stopę bezrobocia wyższą niż średnia wyliczona dla nich samych. Natomiast w kolejnych latach właśnie tylko w Polsce i Słowacji ten wskaźnik znajdował się powyżej średniej dla nowych krajów unijnych. W gospodarce zarówno polskiej, jak i słowackiej można jednak zaobserwować pozytywne tendencje, prowadzące do znacznego spadku wartości omawianego miernika. Potwierdzeniem tego jest również przeprowadzona analiza statystyczna, która wykazała, że z roku na rok zmniejsza się odchylenie standardowe², a także współczynnik zmienności badanych dziesięciu krajów³, co może sugerować, iż poziom stopy bezrobocia nowych krajów członkowskich powoli się wyrównuje.

Rys. 2. Stopa bezrobocia dla dziesięciu nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej w 2006 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Europe in Figures..., s. 49-81].

² Odchylenie standardowe dla badanej próby zmniejszyło się z 5,0% w roku 2000 do 3,2% w roku 2006.

³ Współczynnik zmienności dla badanej próby zmniejszył się z 45,2% w roku 2000 do 40,6% w roku 2006.

Problemy związane z wysoką stopą bezrobocia w Polsce i zajmowaniem przez nasz kraj ostatnich pozycji wśród wszystkich krajów unijnych rekompensuje niski poziom inflacji od wielu lat utrzymujący się w gospodarce polskiej (tabela 2). W roku 2006 średnia dla całej Unii Europejskiej wyniosła 2,2%. Krajem o najniższej stopie inflacji, jak już wspomniano, była Polska (1,3%), natomiast najwyższy wskaźnik odnotowano na Łotwie (6,6%). Istotne jest to, iż nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej zdają sobie sprawę z tego, iż utrzymywanie niskiej inflacji jest dla nich sprawą priorytetową. Miernik ten stanowi jedno z czterech kryteriów konwergencji gwarantujące wejście do strefy euro. Nowe kraje, podejmując decyzję o przystąpieniu do UE, zobowiązały się do spełniania wspomnianych wymagań i włączenia się do Unii Gospodarczej i Walutowej w jak najszybszym czasie. Ta deklaracja spowodowała, iż polityka monetarna krajów winna być prowadzona w taki sposób, aby narzucone kryterium mogło zostać przez państwo wypełnione w jak najkrótszym czasie.

Tabela 2. Inflacja w nowych krajach członkowskich po przystąpieniu do Unii Europejskiej (w %)

Kraj	2004	2005	2006
Średnia dla UE	2,0	2,2	2,2
Cypr	1,9	2,0	2,2
Czechy	2,6	1,6	2,1
Estonia	3,0	4,1	4,4
Litwa	3,2	3,8	3,0
Łotwa	6,2	6,9	6,6
Malta	2,7	2,5	2,6
Polska	3,6	2,2	1,3
Słowacja	7,5	2,8	4,3
Słowenia	3,7	2,5	2,5
Węgry	6,8	3,5	4,0
Średnia 10 krajów	4,12	3,2	3,3

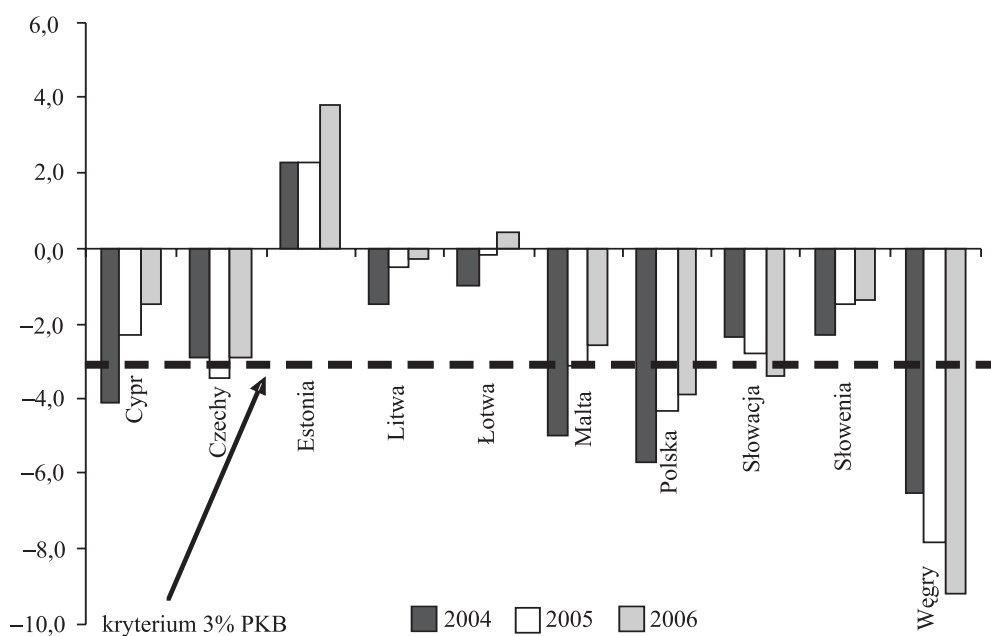
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EUROSTAT-u.

Analizując odchylenia standardowe oraz współczynniki zmienności w ciągu trzech lat od wejścia do Unii dziesięciu nowych krajów członkowskich, można zaobserwować, że wartości ich z roku na rok spadają. Największy spadek odnotowano w 2005 r. w stosunku do roku 2004, następnie w roku 2006 wystąpił niewielki wzrost, co znalazło odzwierciedlenie w niewielkim podwyższeniu poziomu omawianych współczynników. Można zatem stwierdzić, iż nowe kraje członkowskie tak prowadzą swoją politykę monetarną związaną z utrzymywaniem niskiej inflacji, iż w niedługim czasie wszystkie spełnią wymagane kryterium z Maastricht.

Drugim kryterium przystąpienia do Unii Gospodarczej i Walutowej jest kryterium deficytu budżetowego, którego poziom został ustalony na 3% wartości PKB

danego kraju. W 2006 r. aż 11 krajów członkowskich wykazywało nadwyżkę budżetową, a 22 z dwudziestu siedmiu spełniało kryterium deficytu budżetowego. Wśród dziesiątki nowych państw członkowskich nadal problemem jest on dla gospodarki węgierskiej, w której w 2006 r. osiągnął poziom aż 9,2% udziału w PKB, a także dla gospodarki polskiej – 3,9% PKB. Pozostałe osiem krajów Unii Europejskiej na koniec roku 2006 spełniało postawione przez strefę euro wymagania budżetowe.

Analizując okres od przystąpienia dziesięciu nowych krajów do Unii Europejskiej do końca 2006 r., można zaobserwować, iż w większości państw prowadzona polityka fiskalna spowodowała znaczne zmniejszenie się wielkości deficytu budżetowego wyrażonego jako procent produktu krajowego brutto. W gospodarce łotewskiej wystąpiła nawet w 2006 roku nadwyżka budżetowa. Wyjątkiem są natomiast Węgry, które od chwili wejścia do ugrupowania corocznie powiększają swoją wartość deficytu budżetowego. Dla porównania w roku 2004 wynosił on 6,5%, a dwa lata później już 9,2%. Główną przyczyną załamania węgierskiego budżetu było spełnienie przez rząd kosztownych obietnic wyborczych, na które w finansach państwa nie było dostatecznych środków. Charakterystycznym tego przykładem było podniesienie płac pracownikom sfery budżetowej aż o 50%. Ponadto od wielu lat zatajano przed społeczeństwem informacje na temat realnego stanu finansów państwa oraz nie przeprowadzono koniecznych reform, które mogłyby pogorszyć sytuację materialną obywateli. Już w połowie 2006 r. rząd węgierski wprowadził

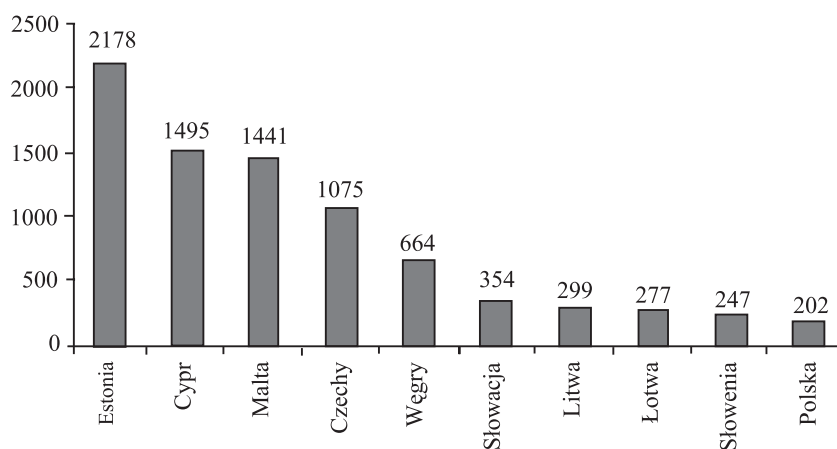
Rys. 3. Deficyt budżetowy w dziesięciu nowych krajach Unii Europejskiej (% PKB)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS-u i EUROSTAT-u.

metody oszczędnościowe, polegające głównie na podwyżkach podatków, a także ogłosił plan reform sektora publicznego. Z założeń wynika, iż deficyt budżetowy powinien w roku 2007 zmaleć do 7%, w roku 2008 do 4,1%, a w 2009 do 2,7%.

Wskaźnikiem, który jako ostatni został przeanalizowany w badaniu, jest napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które obrazują otwartość i konkurencyjność gospodarki. W 2004 r. kraje członkowskie Unii Europejskiej zaimportowały 213,726 mln USD, rok później wartość ta wzrosła o 97%, osiągając poziom 421,899 mln dolarów i stanowiła 46% ogółu napływu (bezpośrednich inwestycji zagranicznych) BIZ na świecie. Według szacunkowych danych, w roku 2006 kraje unijne odnotowały jeszcze większy wzrost napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, o ok. 38% więcej niż w roku poprzednim, co daje wartość szacunkową na poziomie 582 mld dolarów.

Liderem wśród tzw. nowej dziesiątki w imporcie kapitału zagranicznego w roku 2005 była Polska, która przyciągnęła kapitał o wartości 7,7 mld dolarów, najmniej natomiast bezpośrednich inwestycji zagranicznych napłynęło do gospodarki Słowenii – zaledwie 496 mln dolarów, czyli ponad piętnaście razy mniej.

Rys. 4. Wartość BIZ *per capita* dla 10 nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej w 2005 (w dol.)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych World Investment Report 2006.

Kraje członkowskie znacznie różnią się od siebie wielkością, a także liczbą mieszkańców. Największym krajem z nowej dziesiątki jest Polska, która liczy 38 mln mieszkańców, a najmniejszym Malta – 390 tys. ludności. Warto jest zatem przeanalizować wartości realne, czyli BIZ przypadające na jednego mieszkańca. Ta analiza zmienia całkowicie prezentowaną powyżej klasyfikację. Gospodarka polska, która jest liderem pod względem wartości w odbiorze bezpośrednich inwestycji zagranicznych, w przypadku BIZ *per capita* zajęła w 2005 r. miejsce ostatnie. W tej kla-

syfikacji na miejscu pierwszym ulokowała się Estonia (8 miejsce pod względem ogólnej wartości kapitału, który wpłynął w 2005 r.), następnie Cypr (9 miejsce) oraz Malta (10 pozycja).

W odniesieniu do napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do krajów członkowskich Unii Europejskiej można zauważyć, iż wartość ta od momentu ich przystąpienia do UE w 2004 roku systematycznie wzrasta, co pozwala stwierdzić, iż integracja gospodarcza krajów zwiększa zainteresowanie inwestorów zagranicznych danym państwem i powoduje napływ kapitału zagranicznego.

Kraje świata, pozyskując bezpośrednio inwestycje zagraniczne, nie oczekują już tylko od inwestora założenia w ich kraju działalności gospodarczej, zatrudnienia pracowników, produkcji towarów, świadczenia usług oraz płacenia podatków i innych opłat przynoszących Skarbowi Państwa dodatkowy dochód. Państwa liczą, że przy pomocy inwestorów zagranicznych staną się krajami bardziej innowacyjnymi, produkującymi towary i świadczącymi usługi z wykorzystaniem dużo bardziej zaawansowanej technologii niż dotychczas. Czy integracja z Unią Europejską pozwoliła na zwiększenie się stopnia wdrażania strategii gospodarki opartej na wiedzy (GOW), w nowych krajach członkowskich? Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) [OECD... 1996] definiuje GOW jako gospodarke, która bezpośrednio bazuje na produkcji, dystrybucji oraz użyciu wiedzy oraz informacji. Indeks gospodarki wiedzy jest średnią arytmetyczną zestandaryzowanych wartości zmiennych opisujących: porządek instytucjonalny, system edukacyjny i zasoby ludzkie, system innowacyjny oraz strukturę informacyjną ICT. Im wyższa wartość KEI – bliższa 10, tym wyższy stopień zaawansowania GOW. Analizując wskaźnik KEI dla 9 nowych państw członkowskich⁴, można stwierdzić, iż w krajach tych nie występuje jeszcze zaawansowana realizacja wdrażania strategii gospodarki opartej na wiedzy, choć od czasu ich przystąpienia (2004 r.), wartość wskaźnika KEI dla tych krajów corocznie wzrasta. W raporcie z 2006 roku najwyższą pozycję wśród nowych członków UE zajęły Słowenia oraz Litwa (19 pozycja na świecie). Ostatnie miejsce wśród badanych państw (33 pozycja na świecie) zajęła Polska oraz Słowacja [Knowledge...].

Z kolei Komisja Europejska na podstawie indeksu innowacyjności *Summary Innovation Index* (SII 2006)⁵ oraz średniej stopy wzrostu SII pogrupowała kraje członkowskie UE w następujący sposób:

- Szwecja, Finlandia, Dania, Niemcy – liderzy innowacji;
- Wielka Brytania, Francja, Holandia, Belgia, Austria oraz Irlandia – zwolennicy innowacji;

⁴ Dla Malty wskaźnik ten nie jest liczony przez Bank Światowy.

⁵ Na wartość indeksu innowacyjności (SII 2006) wpływ ma 26 wskaźników, którym przypisano równe wagi. Wskaźniki te pogrupowano według nakładów na wiedzę oraz osiągniętych przez badane systemy gospodarcze efektów wykorzystania wiedzy w procesach gospodarczych. W ramach nakładów wyróżniono 3 kategorie: potencjał innowacyjny, tworzenie wiedzy, innowacje i przedsiębiorczość. W ramach efektów wyróżniono 2 kategorie: zastosowanie wiedzy oraz własność intelektualną.

- Słowenia, Czechy, Litwa, Portugalia, Polska, Łotwa, Grecja i Bułgaria – kraje doganiające;
- Estonia, Hiszpania, Włochy, Malta, Węgry, Słowacja – kraje opóźnione.

Z rankingu Banku Światowego dotyczącego stopnia zaawansowania GOW wynika, że żaden z nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej⁶ nie jest liderem lub zwolennikiem innowacji. Pięć państw, w tym Polskę, sklasyfikowano jako kraje doganiające, w których obserwuje się działania zmierzające do wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach. Estonia, Malta, Węgry oraz Słowacja to kraje opóźnione, w których Komisja Europejska nie dostrzegła znacznych zmian w tym kierunku.

Zjawiskiem charakterystycznym dla unijnych systemów gospodarczych jest również duży udział usług w tworzeniu PKB w stosunku do pozostałych sektorów. W nowych krajach członkowskich można również już wyodrębnić tendencję wzrostową. Z całej dziesiątki jedynie Cypr osiągnął w 2006 r. wartość wyższą od średniej dla 15 krajów Unii Europejskiej. Pozostałe państwa mają również znaczny udział usług w tworzeniu PKB. Najmniejszą rolę odgrywa sektor rolnictwa, który w większości krajów wynosi nie więcej niż 5% PKB.

Tabela 3. Udział sektora usług w tworzeniu PKB w nowych krajach członkowskich po przystąpieniu do Unii Europejskiej w 2006 r. (w %)

Kraj	2006
Średnia dla UE	70,5
Cypr	77,8
Czechy	57,3
Estonia	66,8
Litwa	62,0
Łotwa	69,9
Malta	74,0
Polska	65,5
Słowacja	66,1
Słowenia	60,3
Węgry	65,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EUROSTAT-u.

Podsumowaniem przeprowadzonego przez autorkę badania jest pogrupowanie krajów na trzy klasy. Pierwsza klasa będzie charakteryzować kraje, które osiągnęły wartości omówionych powyżej wskaźników na poziomie zbliżonym do średniej pozostałych 15 krajów Unii Europejskiej. Druga klasa to kraje, których wartości mierników za 2006 r. są poniżej średniej unijnej obliczonej dla 15 „starych” państw członkowskich, zatem rozwój tych krajów wymaga od nich jeszcze sporo wysiłku. Klasa trzecia to kraje, których wskaźniki są powyżej średniej unijnej. W analizie wykorzystano metodę *k*-średnich według Sparksa⁷, która zaliczana jest do metod kla-

⁶ Brak klasyfikacji dla Cypru.

⁷ W badaniu wykorzystano do obliczeń pakiet Statistica 5.0.

syfikacji deglomeracyjnej przez podział. Klasteryzacja metodą k -średnich jest jedną z prostszych metod dokonujących podziału zbioru danych na grupy. Polega ona na utworzeniu k grup tzw. centroidów i wyznaczeniu „wejścia” do nich bazującego na pewnej mierze podobieństwa. Żaden kraj z dziesięciu nowych członków Unii Europejskiej w przeprowadzonej analizie nie zakwalifikował się do klasy trzeciej, a także do klasy pierwszej. Oznacza to, że wszystkie państwa czeka jeszcze długa droga, aby osiągnąć poziom zaawansowania gospodarczego prezentowanego przez kraje „starej piętnastki”. Wszystkie systemy gospodarcze zakwalifikowały się do klasy drugiej, czyli reprezentują poziom poniżej średniej Unii Europejskiej, z tym że trzy kraje: Polska Węgry oraz Łotwa osiągają najsłabsze wyniki w całej grupie.

Trzyletni okres funkcjonowania nowych państw członkowskich w Unii Europejskiej można ocenić jako dobry i korzystny. Przystąpienie do tego ugrupowania spowodowało polepszenie głównych wskaźników makroekonomicznych oraz sprzyjało przeprowadzeniu wielu reform, które w sposób pozytywny wpływają na funkcjonowanie unijnych systemów gospodarczych. Przed nowymi krajami UE jest jeszcze wiele pracy, ponieważ czeka je sprostanie surowym kryteriom konwergencji, tak aby stały się członkiem unii gospodarczej i walutowej. To wymaga wielu wyrzeczeń oraz prowadzenia takiej polityki monetarnej i fiskalnej, aby korzyści dla poszczególnych krajów były jak największe. Doświadczenia tzw. starych członków UE są bogate i warto skorzystać z ich wiedzy choćby w części, aby doprowadzić do zrównania poziomu rozwoju wszystkich zintegrowanych państw.

Literatura

- Europe in Figures*, Eurostat Yearbook 2006-2007.
EUROSTAT, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.
Knowledge Assessment Methodology 2006, World Bank.
OECD, *The Knowledge-Based Economy*, Paris 1996.
World Investment Report 2006: FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development, UNCTAD, New York, Geneva 2006.

THE CHANGE OF ECONOMIC SITUATION IN NEW MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION

Summary

On May 1st 2004, after a long-term period of preparations ten new European countries became rightful members of an economic and political community namely the European Union. The purpose of the article is a comparison of new European Union countries in the aspect of macro economical indexes

as well as an examination of modifications which took place after they had joined the European Union. The following indexes were used in the analysis real gross domestic product growth rate, gross domestic product per an inhabitant, general unemployment rate, inflation rate, public balance and foreign direct investment per capita.

Magdalena Kinga Stawicka – dr, adiunkt w Katedrze Makroekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.